

Spectabilis
doc. ThDr. Kamila Veverková, Th.D., děkanka
Husitská teologická fakulta
Univerzita Karlova
Pacovská 350/4
P. O. BOX 56
140 21 Praha 4

Banská Bystrica 27. júna 2017

VEC:

Oponentský posudok dizertačnej práce Mgr. Silvie Kamanovej

Doktorský studijní program: Teologie

Studijní obor: Husitská teologie

Školitel: doc. ThDr. Jiří Vogel, Th.D.

Predložená dizertačná práca Mgr. Silvie Kamanovej s názvom „*Juhoafrická čierna teológia zo stredoeurópskej perspektívy*“ mi bola doručená elektronicky vo formáte PDF. Predpokladám, že strany sa zhodujú s tlačenou verziou dizertačnej práce.

Dizertačná práca má predpísané *formálne náležitosti a súčasti*, rozsah 214 strán. Poznámok pod čiarou je úctyhodných 577. Zoznam bibliografických odkazov zaberá v dizertačnej práci Silvie Kamanovej 12 strán. Pracovala skoro výhradne s anglickými titulmi, no nájdeme odkazy aj na zdroje nemecké, slovenské a české. Táto štatistika napovedá, že autorka spracovala obrovské množstvo informácií a jej dizertačná práca je výsledkom intenzívneho, viacročného študijného úsilia a snahy obsiahnuť, do podrobností poskytnúť prehľad určujúcich skutočností skúmanej problematiky.

Kultúra odborného prejavu a jazykového podania je na vysokej úrovni. Niekoľko ortografických drobných nedostatkov, ktoré som pri čítaní zbadal, ako neslabičné predložky na konci riadka, preklepy a chýbajúce písmená, nadpis na konci strany (s. 35), nesprávne použitá väzba pri slovese „napomáhať“ (v slovenčine si žiada väzbu s akuzatívom), alebo omylom dvakrát napísané slovo „but“ (s. 213) veľmi nevyrušujú, pretože týchto chýb je v dizertácii Mgr. S. Kamanovej relatívne málo.

Rád by som sa vyjadril k autorkinej práci s *poznámkami pod čiarou*. Okrem odkazov na bibliografický materiál (reference notes) v nich nahromadila veľmi veľa ďalšieho materiálu (educational notes). K takému počínaniu existujú rozdielne prístupy. V extrémnej podobe jeden postoj „educational notes“ ztracuje, pretože sa domnieva, že všetko, čo je hodné diskusie, sa má zapracovať do textu dizertácie. Druhý extrémny názor ich dvíha na piedestál, tvrdiac, že skutočná vedeckosť sa nachádza v poznámkach. V predloženej dizertačnej práci som mal s množstvom poznámkového materiálu určité ťažkosti, pretože som mal naozaj pocit, že mnohé

by sa dali po vykonanom myšlienkovom usúvzťažnení zapracovať do hlavného textu a nebolo by ich potrebné umiestňovať pod čiaru. Taká redukcia by prispela k hladšiemu čítaniu textu dizertačnej práce a významné veci by neostali na periférii technických informácií.

Členenie dizertačnej práce je logické a napomáha orientáciu pri čítaní. Práca je výsledkom informovaných dialógov autorky a knižnej, resp. na webe uverejnenej odbornej literatúry. Autorka v skúmanom prostredí aj osobne nejaký čas pobývala, čo možno cítiť z empatie a osobného nasadenia pri spracovávaní témy. Spomína aj osobné rozhovory, išlo teda o typ empirického kvalitatívneho výskumu. Výsledky tejto činnosti sú zapracované do dizertačnej práce bez členenia na teoretickú a empirickú časť.

Výskumná práca sa na riešení problematiky danej názvom dizertácie orientovala na skúmanie doposiaľ nepoznaných, resp. v našom geopriestore všeobecne neznámych skutočností o juhoafrickej „čiernej teológii“. Tento terminus technicus, ktorý neznie v slovenčine pekne, asi nemá iný ekvivalent. Je prevzatý z iného prostredia než afrického, pôvodne zo severoamerického, ako ‚teológia oslobodenia‘ prezentovaná ľuďmi afrického pôvodu s čiernou pokožkou žijúcich uprostred bielej majority. Juhoafrická „čierna teológia“ takisto vyrastala z vleklých zápasov ponížovaných čiernych ľudí o uznanie vlastnej identity a ľudskosti, o prekonanie post-otrockej biedy a marginalizácie. Výsledky výskumnej práce Silvie Kamanovej nenechajú čitateľa na pochybách, že je tu silné vecné prepojenie juhoafrickej čiernej teológie a čiernych či oslobodeneckých teológií v iných častiach sveta napriek tomu, že autorka sa do tejto problematiky nepúšťa a pokorne priznáva, že na túto skutočnosť hľadá ako obyvateľka celkom inej časti sveta, ktorá má za sebou iné dejiny; pre ňu vytvorila odlišnú, „stredoeurópsku perspektívu“ (najmä časť 2.2.1, ale aj inde).

Niet pochyb, že zvolená *téma je aktuálna* najmä preto, že je tak málo traktovaná v českom alebo v slovenskom teologickom prostredí. Vzhľadom na prebiehajúce migračné vlny a očakávaný nápor utečencov z Afriky, ktorých sa ešte očakávajú v Európe státisíce, ba možno aj milióny, a to s obavami aj medzi kresťanmi a v cirkvách, téma si zasluhuje pozornosť. Táto dizertačná práca, ak by bola publikovaná, môže byť významným zdrojom odborných informácií a študijného materiálu pre všetkých, ktorí sa chcú s budúcnosťou Európy v tomto aspekte vyrovnávať.

Zvolené metódy spracovania sú v oponovanej dizertácii explicitne a jasne pomenované a využívané. Boli zvolené vhodne, primerane výskumnej tematike.

K *výsledkom dizertačnej práce* treba podotknúť, že neprináša prevratné závery, pretože je predovšetkým prehľadovou prácou. Ako to vyjadruje autorka, „zámerom je poukázať na obľúbený zlovyk historicky zjednodušovať a marginalizovať celkový úsudok o Afrike a o jej postavení vo svete“ (s. 39). Podáva zhrnutia toho, čo bolo a je zámerom africkej teológie v jej rozličných prejavoch a predkladá vlastné formulácie a postuláty, ktoré v diskusii overuje, a následne anticipuje jej budúci rozvoj. Jej vedecká práca objasňuje, povedané jej vlastnými slovami, „pokrok, prínos a dosah africkej teológie na lokálnej, celosvetovej a s ohľadom i na môj vlastný kontext – na stredoeurópskej úrovni“ (s. 78).

Prínos pre ďalší rozvoj teologickej vedy spočíva najmä v tom, že dizertačná práca Mgr. Silvie Kamanovej podáva systematickou, vedecky tvorivou činnosťou hutný prehľad príčin a podmienok javov, ktoré sú dôležité pre juhoafrickú „čiernu teológiu“. Výskumom sa usiluje spoznať doposiaľ nepoznané alebo všeobecne prehliadané skutočnosti na podklade analýzy skutočností známych z literatúry alebo objasňovaných prostredníctvom kvalitatívneho výskumu priamo v juhoafrickom prostredí.

Sledovaný cieľ autorka špecifikovala v zadaní dizertačnej práce slovami: „Mojím hlavným cieľom je jednak prostredníctvom čiernej teológie poukázať na vitalitu, autenticitu a dynamiku

vystihujúcu mladé teológie Afriky a Ázie, jednak sa pokúsiť predložiť argumenty, prečo je nielen zaujímavé, ale dnes i potrebné začať sa zaujímať v našom stredoeurópskom kontexte o teológie iných kontinentov. Súčasne sa pokúsim obhájiť potenciál juhoafrickej čiernej teológie aj po páde apartheidu a podložiť dopyt po tomto špecifickom teologickom smere v dnešnom juhoafrickom kontexte.“ (s. 9) Tento cieľ bol splnený, ale popri tom boli ešte objasnené ďalšie fenomény a okolnosti, ktoré sú dôležité pre vnímanie a chápanie minulého i súčasného teologizovania afrických autorov.

Otázka do prípadnej diskusie:

Na s. 88 píšete, že „čierna skúsenosť, to je každodenná realita, situácia, ktorú zažívajú čierni kresťania, nevynímajúc čiernych teológov“. Jeden z čiernych teológov, ktorého často citujete, v Keni narodený John Samuel Mbiti, dostal vzdelanie v Ugande, v USA a napokon doktorát v britskom Cambridgei a neskôr pôsobil ako profesor v Berne a ako pastor vo švajčiarskej farnosti v Burgdorfe. Nežil v prostredí africkej biedy, participoval na kultúrnych zvykoch a na bohatstve západného sveta. V tomto zmysle ani nie je výnimkou medzi „čiernymi teológmi“. Do akej miery je ešte myšlienkový svet takých autorov relevantný, keďže – ako sa mi vidí z Vašej dizertačnej práce – veríte spolu s Olehile Buffelom, že „pokiaľ bude čierna skúsenosť v sebe zahŕňať bolesť a utrpenie, stále bude platná potreba teologicky reflektovať, čo to znamená, byť čiernym v juhoafrickom kontexte“ (s. 170).

Záver:

Mgr. Silvia Kamanová preukázala v oponovanej dizertačnej práci schopnosť a pripravenosť na samostatnú vedeckú a tvorivú činnosť v oblasti výskumu a vývoja študijného odboru, ako aj spôsobilosť samostatne teoreticky a tvorivo pracovať. Navrhujem, aby po úspešnej obhajobe dizertačnej práce bol Mgr. Silvii Kamanovej udelený akademický titul „doktor“ (v skratke Th.D. uvádzanej za menom).

prof. ThDr. Pavel Procházka, PhD.